

Píseň: S398 - Zní, zní, zní + **modlitba;** **Oddíl k výkladu:** Sd 11, 1-28

Milí přátelé,

minulý týden jsme začali příběh soudce Jiftácha. Studovali jsme prolog k jeho příběhu - zasazení do neobvyklého kontextu velmi hlubokého náboženského úpadku Israele. Ba dokonce do doby, v níž Hospodin odmítl uvěřit Israelcům jejich pokání a poslal je volat o pomoc k těm bohům, kterým sloužili, dokud jim nebylo „ouvej.“

Už jen uvedení tak obsáhlého kontextu je výjimečné. Obsah pak mluvil sám za sebe.

Jiftách

Dnes ještě pokračuje úvod Jiftáchova příběhu. Tentokrát jde o kontext jeho osobnosti - kdo ten Jiftách byl.

Jiftách byl na jednu stranu udatným bohatýrem, potomkem Gileáda, po němž se celá oblast jmenuje, na druhou stranu je synem nelegitimním. Jeho matkou byla nevěstka. Proto je zapuzen legitimními syny svého otce a zbaven dědických práv.

Uvědomme si, že Abímelekovo „dobové pozadí“ bylo velmi podobné! Také šlo o levobočka vlivného otce a konflikt s příbuznými je jednou ze zápletek jeho příběhu. Jiftách i Abímelek jsou pak také příklady mužů, kteří hledali cestu zpět na „výsluní“ navzdory svému rodinnému původu.

K uprchlému Jiftáchovi se časem shromáždili mužové lehkomyšlní, dosl. prázdni.¹ Společně „podnikali výpady,“ zřejmě velmi úspěšně, neboť si takto Jiftách získal tak známou pověst zkušeného válečníka, že právě na něj se gileádští starší obrátili s prosbou o pomoc. Ačkoli ho předtím vyhnali.

¹ Kraličtí překládají „povaleči.“ Hebrejské rejch však označuje prázdnotu ve smyslu zbytečnosti, bezcennosti. Tedy jde o muže, kteří byli vnímáni stejně jako Jiftách. Jako zbyteční, bezcenní, prázdni.

Kromě Abímeleka máme slyšet také podobnost s příběhem mladého Davida.

Obchod

Gileádští se však vůči Jiftáchovi tváří „jakoby nic.“ Zvou Jiftácha k náčelnictví a boji proti Amónovcům, jakoby ho právě oni před časem nevyhnali z domu jeho otce a nezbavili dědických práv.

Jiftách však dobře ví, „která bije.“ Gileádkým připomněl, že je nějaké podivné, že ho vyhnali a teď, když ho potřebují, ho najednou chtějí za svého vůdce. Kromě názvuku příběhu Abímeleka a Davida tak máme slyšet také názvuk předchozího prologu. V něm Israelci také kašlali na Hospodina, chodili za jinými bohy víc než kdy dřív, a když se ukázalo, že takové jednání nepomohlo a nezachránilo, najednou volali k Hospodinu o záchranu. To je přece nějaké divné. A Hospodin také reagoval podobně jako nyní Jiftách (Sd 10, 10-14).

Proto se také Jiftách v příběhu ujistí, zda je nabídka náčelnictví závazná (Sd 11, 9). Gileádští se tedy zavázali přísahou při Hospodinu a Jiftách byl rovnou prohlášen za náčelníka (Sd 11, 11). Může se zdát podivným, že se Jiftách stal náčelníkem, ačkoli podmínka porážky Amónovců ještě nebyla splněna. Ale z pohledu gileádkých starších jde o nezbytný krok, aby dříve vyhnáný Jiftách měl autoritu ke velení vojsku.

„Přednesení celé záležitosti Hospodinu v Mispě,“ pak hovoří o bohoslužebném shromáždění k posvěcení smlouvy mezi Jiftáchem a gileádkými staršími. Pravděpodobně byly součástí také prosby o vítězství nad Amónovci.

Diplomacie

Unikatní je Jiftáchův příběh také ve vyjednávání s králem Amónovců. Ostatní soudci prostě rovnou bojují, Jiftách však vyjednává. Šíře, v jaké je tato komunikace ponechána, poukazuje na její důležitost - u ostatních soudců není ani náznak podobného jednání.

Z této komunikace vyplývá následující: 1) Amónovci neměli na dané území² žádný nárok. A pokud ho měli, pak ho měli uplatňovat v uplynulých (symbolických) tří stech letech.

2) Agresory nebyli Israelci, kteří v oblasti již staletí sídlili, ba dokonce na danou oblast nikdy nezaútočili. Ba dokonce tato oblast nikdy nepatřila Amónovcům, nýbrž emorejcům. Emorejský král Síchon však nechtěl nechat Israelce prostě projít svým územím a raději na ně zaútočil (Nu 20, 14-21). V sebeobraně jej pak Israelci porazili. Podobný příběh se chystá nyní - Israelci se pouze brání.

3) Amónovci necht' sídlí v oblasti, kterou jim „vydobyli“ jejich bůh Kémoš. Israelci pak v oblasti „vydobyté“ jejich bohem Hospodinem. Opět tedy jde nejprve o zápas náboženský, nikoli územní, kulturní, etnický či jiný. Ať žijí tam, kde je usídlil jejich Bůh - Israelci přece činí totéž. Nepřátelům je tedy měřeno stejným metrem.

4) Starý zákon ví o existenci jiných bohů. Ať už jako falešných model ze dřeva a kamení (Iz 44, 13-19; 45, 20 atd.) nebo skutečných božstev (= nadlidských mocnostech). Hospodin však není jeden v řadě či hierarchii těchto³, nýbrž svrchovaným tvůrcem a vládcem i všech těchto mocností.

5) Jiftách se prokázal jako pravověrný Israelec znalý vlastních dějin. Ba dokonce důvěřující v Hospodinovu moc. Jak kontrastní je svit této víry v Jiftáchově diplomacii uprostřed temné doby israelského náboženského smilnění a Hospodinova odvratu od svého lidu! A navíc u levobočka! A navíc u vyhnance!

Zejména poslední bod bude hrát důležitou roli v následujícím příběhu Jiftácha a jeho dcery, který patří k obtížným místům Písma svatého.

Král Amónovců se však nedal přesvědčit Jiftáchovými argumenty a vytáhl do boje.

² Oblast Gileádu se nachází v Zajordání, zhruba mezi Jabokem a Mrtvým mořem. Amónovci pak sídlili východně od této oblasti, Moábci jižně.

³ Jinak mocné je např. božstvo kultury, jinak ekonomiky, jinak božstvo v podobě několik miliard let staré hvězdy Slunce atd.

Závěr

V obsáhlém úvodu k Jiftáchově příběhu je vykresleno mnoho z Jiftáchovy osobnosti. Díky tomu si dovedeme velmi dobře a podloženě představit, co byl zač: Vyhnaný, přestože schopný. Věrný Hospodinu, přestože vyhnaný účastníky Božího lidu. Nespěchající k bitvě ani jinému činu - Jiftách není ukvapený nýbrž uvážlivý. A zná historii Božího lidu, k níž se připojuje svou důvěrou (zejm. Sd 11, 24).

Autor příběh si úmyslně dal takovou práci s Jiftáchovým „představením,“ abychom mohli správně porozumět jeho činům a rozhodnutím.

O těch však více příště.

Píseň: S375 - Volný jsem + **modlitba Páně**
Rozhovor